

Representantforslag 120 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Irene Johansen, Tore Hagebakken, Torstein Tvedt Solberg, Else-May Botten og Rigmor Aasrud

Dokument 8:120 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Irene Johansen, Tore Hagebakken, Torstein Tvedt Solberg, Else-May Botten og Rigmor Aasrud om behovet for regulering av selskaper som er en del av delingsøkonomien

Til Stortinget

Bakgrunn

Delingsøkonomien har vært debattert i mange fora de siste år. Interessen bunner blant annet i at delingsøkonomien gir både noen muligheter og noen utfordringer når det gjelder hvilke konsekvenser disse nye forretningsmodellene kan ha for samfunnsutviklingen. Forslagsstillerne ønsker velkommen de positive sidene ved delingsøkonomien og dens potensial for økt effektivitet, vekst og arbeidsplasser. De nye forretningsmodellene kan bidra til en bedre og mer bærekraftig fordeling og bruk av varer og tjenester, bedre utvalg og lavere priser for forbrukeren og nye arbeidsmuligheter for en mer digitalt innstilt arbeidsstyrke. Samtidig er det enkelte samfunnsmessige og regulatoriske utfordringer som følge av delingsøkonomien, som gjør det nødvendig med et effektivt og proporsjonalt reguleringsregime for å realisere delingsøkonomiens fulle og langsiktige potensial. Dette diskuteres både i Norge, i EU og EØS/EFTA-statene og resten av verden.

Nye forretningsmodeller

De siste årene har det vokst fram mange nye selskaper og forretningsmodeller, som baserer sin virksomhet på at hvem som helst kan dele nær sagt hva som helst – ting, hus, bil, kunnskap, kompetanse, tid eller penger, gjerne ved hjelp av digitale plattformer.

Logikken er at man ikke trenger å eie, så lenge man får tilgang til ting og tjenester på en enkel og rask måte lokalt eller globalt via for eksempel en app eller en webside. Den direkte koblingen mellom kjøper og selger gir rask og effektiv oppfølging. Kostnadene er lave, og derfor er også tjenestene gjerne billigere enn gjennom tradisjonelle selskaper. Selskapene har vidt forskjellige forretningsmodeller, fra store selskaper til små entreprenører og brukere av tjenester.

Uber og Airbnb er kanskje de mest kjente eksemplene på selskaper som defineres inn i delingsøkonomien. De er verdens største aktører i sine bransjer, uten at de selv eier noe fysisk. Gjennom privatpersoner som bruker egen bil til å transportere andre eller leier ut et gjesterom i eget hus, har de vokst forbi de tradisjonelle aktørene i taxi- og hotellbransjen på få år. Eksempler på norske aktører som har etablert seg i delingsøkonomien er Finn, MoJob, Nabobil og GoMore, og mange flere.

Utfordringer

Forslagsstillerne vil framheve at delingsøkonomi kan være et positivt bidrag til en bærekraftig økonomi, en bedre fordeling og bruk av varer og tjenester, bedre utvalg og lavere priser for forbrukeren og nye arbeidsmuligheter. Det er imidlertid behov for en balansert utvikling av delingsøkonomien for å sikre økt vekst og arbeidsplasser så vel som effektiv regulering av bedrifter og enkeltpersoner som deltar i delingsøkonomien. For delingsøkonomien utfordrer måten å organisere samfunnet på, og gir uklarheter med hensyn til blant annet arbeidstakeres rettigheter, tilknytningsformer til arbeidslivet, lønns- og arbeidsvilkår, og skatt og reguleringer, som kan gi ulike konkurransevilkår til tradisjonelle forretningsmodeller og uklare ansvarsforhold. Det er behov for å vurdere om dagens regelverk er anvendbart, og identifisere eventuelle regulatoriske hull og behov for ytterligere re-

gulering for delingsøkonomien, særlig innen forbrukerbeskyttelse, skatt og arbeidsmarkedet, og spesielt når det gjelder å definere sysselsetting og avklare ansvaret for forsikring for både forbruker og tjenesteleverandør og for helse, miljø og sikkerhet (HMS) på arbeidsplassen.

Man må sørge for effektiv håndheving av konkurranselovgivningen for å sikre like konkurransevilkår og rettferdig og effektiv konkurranse mellom tradisjonelle næringer og innovative virksomheter i delingsøkonomien. Samtidig vil forslagsstillerne understreke behovet for å unngå en «one-size-fits-all» tilnærming.

Arbeiderpartiet inviterte våren 2016 ulike aktører til å komme med faglig funderte synspunkter på delingsøkonomien med hensyn til hvilke muligheter og konsekvenser delingsøkonomien kan ha for Norge. De peker alle på at man må oppmuntre og legge til rette for mulighetene delingsøkonomien kan gi. Delingstjenester kan supplere og utfordre tradisjonelle tjenester og utvide markedet, bidra til lavere arbeidsledighet og norske innovasjoner, mer bærekraft, økt produktivitet og store muligheter for offentlig sektor når det gjelder blant annet forenkling og digitalisering. Samtidig peker de på utfordringene som må løses med hensyn til arbeidsforhold, skatt, markedsregulering og ansvar og sikkerhet i disse selskapene. Gjør man ikke det raskt, kan det føre til markedsdominans for enkeltelskaper, og de vil fortsette å leve på siden av økonomien uten å bidra til fellesskapet. Nye arbeidsformer kan føre til sosial dumping og svart arbeid.

Forslagsstillerne ser positivt på de muligheter som ligger i delingsøkonomien, og ønsker å legge til rette for videre utvikling av disse mulighetene. Samtidig mener forslagsstillerne det haster med å ta politiske initiativ for å vurdere om dagens regelverk er anvendbart, og identifisere eventuelle regulatoriske hull og behov for ytterligere regulering for delingsøkonomien, særlig innen forbrukerbeskyttelse, skatt og arbeidsmarked, og spesielt når det gjelder å definere sysselsetting og avklare ansvaret for forsikring for både forbruker og tjenesteleverandør og for helse, miljø og sikkerhet (HMS) på arbeidsplassen.

Forslagsstillerne er klar over at regjeringen har nedsatt et utvalg som skal utrede delingsøkonomien og legge fram en innstilling i februar 2017. Forslagsstillerne er også klar over at EU-kommisjonen og EU-parlamentet også har utredet ulike sider ved delingsøkonomien, og vurderer eventuelle nye reguleringer som kan bli EØS-relevante. Forslagsstillerne mener imidlertid man ikke kan vente til NOU-en er lagt fram, for å regulere dette markedet. Utvalget har frist til 1. februar 2017 med å legge fram sin innstilling. Regjeringen har sagt at de arbeider parallelt med nødvendige regelverksendringer og reformer, og at utvalgets arbeid ikke skal begrense framgang i dette arbeidet. Land som Italia har utviklet et helhetlig regelrammeverk for delingsøkonomien. Estland har gjort det samme. Forslagsstillerne etterlyser framdrift i dette arbeidet. Samtidig må man gjøre det på en måte som ønsker de innovative modellene velkommen og unngå en «one-size-fits-all» tilnærming.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen:

- ta initiativ til reformer som legger til rette for delingsøkonomien
- vurdere om dagens regelverk er anvendbart for virksomheter som er en del av delingsøkonomien. Regjeringen bes i den forbindelse identifisere og lukke eventuelle regulatoriske hull ved å foreslå eventuell ytterligere regulering for delingsøkonomien, særlig innen forbrukerbeskyttelse, skatt og arbeidsmarked, og spesielt når det gjelder å definere sysselsetting og hva slags type virksomhet dette er, og avklare ansvaret for forsikring for både forbruker og tjenesteleverandør og for helse, miljø og sikkerhet (HMS) på arbeidsplassen.

17. juni 2016